

Vos. Foto Fokko Erhart

Tijd om de vossenjacht af te schaffen

Jacht op de vos heeft amper invloed op de populatiegrootte en is daarom ook inefficiënt als maatregel om pluimvee of weidevogels te beschermen. Door vossen te bejagen vergroot je zelfs het infectierisico met vossenlintworm. Is het dan geen tijd voor een verbod op vossenjacht in de Lage Landen? Groothertogdom Luxemburg toont alvast dat het kan.

Sanne Ruyts

In Groothertogdom Luxemburg nam de regering, onder initiatief van staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling Camille Gira, in 2015 de beslissing om de jacht op de vos tijdelijk te verbieden. Ondertussen werd dat verbod elk jaar weer verlengd. In Vlaanderen, Nederland, en andere Europese regio's gaan veel stemmen op om het voorbeeld van Luxemburg te volgen. De feiten spreken voor zich: de jacht op de vos heeft weinig of geen nut in het kader van natuurbeheer, de bescherming van pluimvee, of het beperken van het risico op vossenlintworm (integendeel). Bovendien worden de afgeschoten vossen niet gebruikt in de voedings- of pelsindustrie. De vossenjacht lijkt niet meer thuis te horen in de huidige maatschappij, waar het vermijden van dierenleed een steeds grotere rol komt te spelen.

Hoe kwam dit verbod tot stand?

Het verbod op vossenjacht in Luxemburg gebeurde niet van vandaag op morgen. Het

begon met een verandering in politieke wind. Bij de verkiezingen van 2013 werd Camille Gira staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling en werd zo verantwoordelijk voor het opvolgen van de jachtwetgeving. Al snel maakte Gira duidelijk dat hij deze jachtwetgeving grondig wilde herzien en het nut van vossenjacht zou laten onderzoeken. Om zich voldoende te informeren en verschillende argumenten voor en tegen de vossenjacht te onderzoeken, richtte Gira een adviesgroep op. Deze bestond uit mensen met verschillende achtergronden en expertises. De redenering van Gira was dan ook niet dat hij tegen de jacht op zich was, maar dat er een goede reden moet zijn om een diersoort te bejagen. Deze redenen wou Gira dus met behulp van de adviesgroep grondig onderzoeken. Zo kan jacht verantwoord worden als de diersoort wordt gebruikt als voedsel, als de soort invasief is en moet bestreden worden, of wanneer de soort een gezondheidsrisico inhoudt. De adviesgroep kwam tot de

conclusie dat vossen niet worden gebruikt als voedsel, dat er geen enkel bewijs is dat de jacht op de vos nodig is om de populatiegrootte te controleren, en dat afschaffen van de vossenjacht geen gezondheidsrisico inhoudt.

Jacht controleert aantal vossen niet

De redenen die doorgaans worden aangehaald door de jachtsector om de vos te bejagen zijn het reguleren van de populatiegrootte om zo schade te voorkomen en het risico op ziektes zoals hondsdoelheid en vossenlintworm te beperken. Het is echter al vaker aangetoond dat bejagen van de vos weinig effect heeft op de populatiegrootte door mechanismen die een grote sterfte compenseren¹. Vossen zijn territoriale roofdieren en dulden geen andere soortgenoten, behalve hun gezin, in hun territorium. Als er een vos wordt gedood, zal een ander individu zijn territorium innemen. Bij een hoge sterfte onder vossen, bijvoorbeeld door bejaging,

wordt de vossenpopulatie minder stabiel, komen er veel territoria vrij en is er sprake van een verhoogde mobiliteit van vossen in een gebied. De concurrentie tussen de overgebleven vossen in het gebied daalt en er is meer voedsel beschikbaar. Bij een hoger voedselaanbod nemen meer vrouwelijke vossen deel aan de voortplanting, worden er meer jongen geboren en overleeft daarvan een groter percentage tot het adulte stadium. Er is namelijk genoeg voedsel voorhanden om veel nieuwe jongen groot te brengen. De sterfte door bejaging wordt dus gecompenseerd door een toename in het geboortecijfer. De populatiegrootte van de vos wordt dus eerder bepaald door het voedselaanbod. De vogelexperts in de adviesgroep kwamen bovendien tot de conclusie dat er geen wetenschappelijk aantoonbaar bewijs is dat de jacht op de vos voordelig zou zijn voor de overleving van weidevogels in de Luxemburgse context of dat een verbod op vossenjacht een negatief effect zou hebben op de populatie van op de grond nestelende vogels. Opvolging van schade-indicatoren geeft tot dusver geen aanwijzing dat er meer schade aan pluimvee is dan voor het jachtverbod.

Gezondheidsrisico daalt door jachtverbod Vooral het aspect van gezondheidsrisico werd door de adviesgroep grondig onder de loep genomen. Hondsdolheid is in Luxemburg, net zoals in de meeste andere West-Europese regio's, compleet uitgeroeid en dus niet langer een gezondheidsprobleem. Uit recent Frans onderzoek² is gebleken dat een verbod op vossenjacht niet leidt tot een verhoogd risico op vossenlintworm. In tegendeel, in gebieden waar vossen bejaagd worden, ligt de besmettingsgraad met vossenlintworm juist hoger dan in gebieden waar er niet op de vos wordt gejaagd. Als er veel sterfte is in een vossenpopulatie door hoge jachtdruk, komen er regelmatig territoria vrij, is er minder concurrentie, worden er per vrouwelijke vos meer jongen geboren en zullen meer jongen uitzwermen en een vrijgekomen territorium innemen. Die instabiliteit in de vossenpopulatie en verhoogde mobiliteit zorgt ervoor dat de vossenlintworm³ zich sneller kan verspreiden.

Onnodig dierenleed Jacht wordt in het algemeen vaak verantwoord vanuit het oogpunt van natuurbeheer. Veel jagers vinden wildbeheer belangrijk om de natuur in stand te houden. Ze voeren populatietellingen uit, bestrijden natuurlijke vijanden van de jachtwildsoorten en zorgen voor gezonde wildpopulaties doordat ze het zwakste dier weg-

nemen uit de populatie. De jagers vervullen wat dit laatste aspect betreft de functie van de roofdieren aan de top van de voedselketen. Ook het aspect van natuurbeleving is voor vele jagers belangrijk. Jagen wordt dan een manier om je dichter verbonden te voelen met de natuur, genieten van het buiten zijn en observeren van dieren. Het doden van een dier, zonder enige andere reden dan vermaak, blijft ethisch een heikele kwestie. Want een andere, objectieve, reden om vos te bejagen is er niet. Ook dit aspect van dierenleed was voor de Luxemburgse regering belangrijk bij het nemen van de beslissing om vossenjacht te verbieden⁴. Door het gebrek aan argumenten om vossenjacht te verantwoorden, werd uiteindelijk op 1 april 2015 de afschaffing van de vossenjacht goedgekeurd en doorgevoerd⁵.

Monitoring van schade en gezondheid Tegelijk met het verbod werd een vossenmonitoringgroep in het leven geroepen die het gezondheidsrisico met betrekking tot vos en mogelijke schadegevallen opvolgt. Het verbod op vossenjacht geldt immers maar één jaar. Elk jaar wordt er opnieuw een lijst opgesteld met de jachtperiodes voor de verschillende bejaagbare diersoorten. Als er uit de gegevens van de monitoringgroep blijkt dat er toch een probleem zou zijn op vlak van gezondheid, of dat de schade verhoogt, kan het verbod worden herzien en de jacht weer worden geopend. Tot nu toe werd elk jaar het verbod op vossenjacht opnieuw verlengd⁶.

Protest van jacht- en landbouwsector Het verbod op vossenjacht werd niet goed onthaald door zowel de jachtsector als de landbouwsector. De jachtsector stapte naar de rechtbank om bezwaar te maken tegen het verbod. De campagne die de jachtsector had opgezet verklaarde dat de afschaffing van de vossenjacht een politieke beslissing is die de jagers tracht te straffen en bovendien onnodig, inefficiënt en gevaarlijk is. Bij het proces leverde de regering veel wetenschappelijke studies en rapporten aan, om het verbod te beargumenteren. Omdat de jachtsector niet kon aantonen dat het aantal vossen daadwerkelijk gelimiteerd wordt door de jacht, en omdat het verbod opgeschort kon worden mits aantoonbaar verhoogd gezondheidsrisico, wees de rechter het bezwaar af. Hierna leek de jachtsector het voor bekeken te houden. Vanuit de landbouwsector blijft er wel enige tegenkanting komen. Dit zijn dan voornamelijk boeren die speciale pluimveerassen en konijnen kweken, die klagen dat vossen hun dieren op-

eten en rondhangen in de stallen. Nochtans verhindert het verbod deze boeren niet een 'probleemvos' te verwijderen van hun boerderij. Elke boer die een vos wil verwijderen van zijn eigendom kan namelijk een vergunning aanvragen en deze vos doden.

Vossenjacht in Vlaanderen De vos is in Vlaanderen een bejaagbare wildsoort, wat betekent dat er op het dier kan gejaagd worden tijdens de officiële data van de jacht, vastgelegd door het jachtopeningsbesluit. Voor de vos gelden daarnaast ook de regels van bijzondere jacht⁷. Dit is van toepassing als er schade dreigt door de vos, bijvoor-

Schade aan kippen voorkomen

Het is inderdaad zo dat vossen kippen en ander pluimvee aan hun menu toevoegen als ze daar de kans toe krijgen. Maar, vossen bejagen geeft geen zekerheid voor de individuele burger dat zijn kippen veilig zijn. De beste strategie is het goed beschermen van je kippen. Een kippenren die zoals een volière aan alle zijden dicht is met een stevig en fijnmazig metalen (volière)gaas, zal vossen, marters en andere kippenliefhebbers gegarandeerd buiten houden. Op de website van de Zoogdierenwerkgroep (www.zoogdierenwerkgroep.be) of op www.steenmarter.be kan je terecht voor goede informatie om je kippen te beschermen.

beeld aan kippen, maar als er minstens één door de overheid voorgeschreven preventieve maatregel genomen is en de schade op geen enkele andere manier voorkomen kan worden. Sinds 2010 worden er in Vlaanderen jaarlijks ongeveer 12.000 vossen afgeschoten⁸. Dat is naar schatting een equivalent van de volledige volwassen populatie. De afgeschoten vossen worden niet opgegeten of voor andere doeleinden gebruikt. De vossenjacht is niet efficiënt om schade aan pluimvee te voorkomen en het verhoogt het risico op verspreiding van ziektes. Het is dus hoog tijd om dit nutteloos dierenleed af te schaffen.

Sanne Ruyts is bestuurslid van de Vlaamse Zoogdierenwerkgroep.

